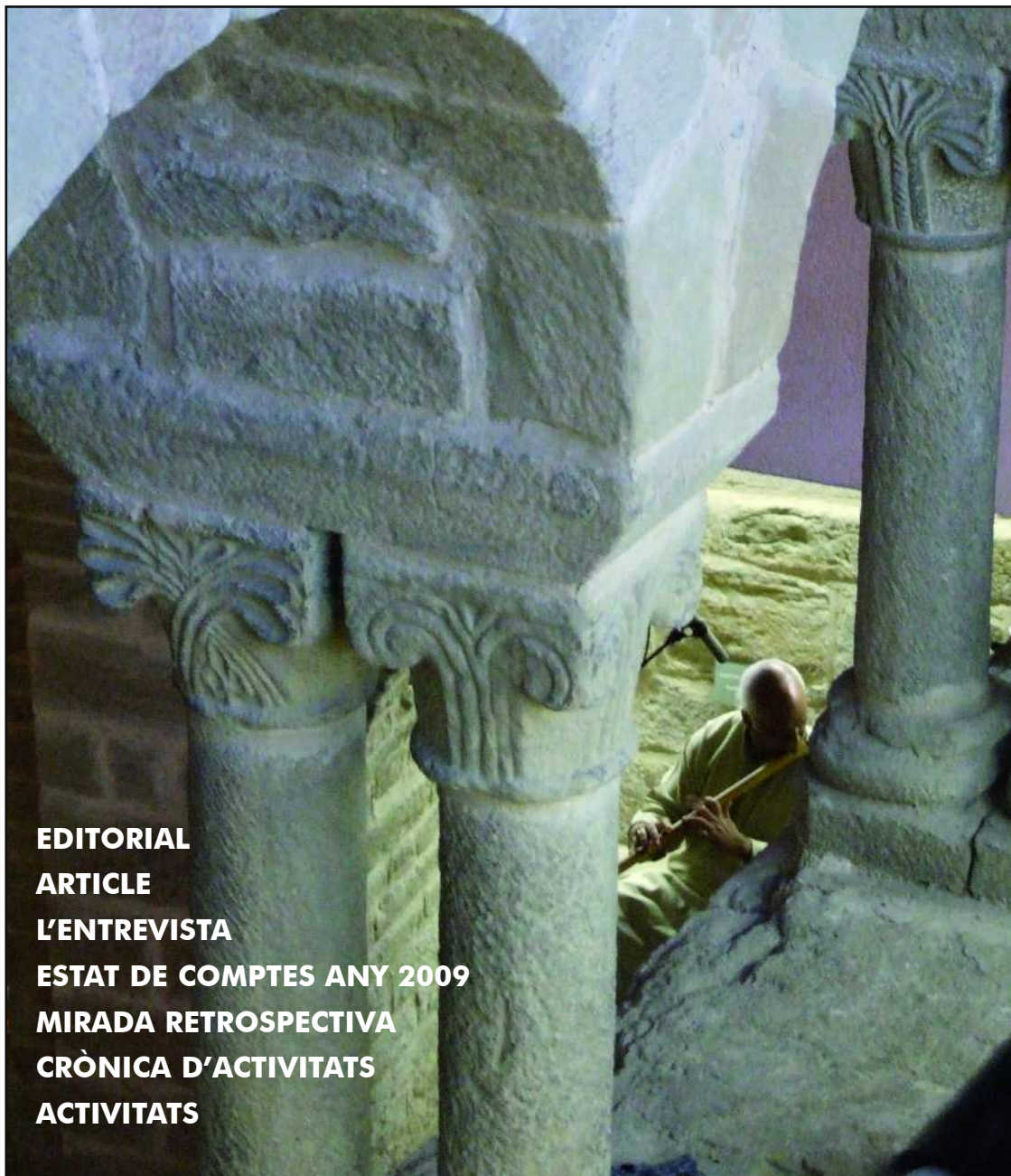

Número 160
abril-juny
2010

el butlletí

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

EDITORIAL

ARTICLE

L'ENTREVISTA

ESTAT DE COMPTES ANY 2009

MIRADA RETROSPECTIVA

CRÒNICA D'ACTIVITATS

ACTIVITATS

AMICS
DE L'ART
ROMÀNIC
DEL BAGES

el butlletí

Edició

AMICS DE L'ART ROMÀNIC
DEL BAGES
Carrer Sabateria, 3 i 5 (Els Carlins)
08241 Manresa

Apartat de correus núm. 9

Correu-e: aarbages@gmail.com
aarb@manresa.net

Web: <http://webs.manresa.net/aarb/>

Coordinació

Carme Torras

Disseny i composició

Anna Martí

Imatge de portada

Claustre de Santa Maria de la Seu
(Manresa). Fotografia de Josep Llobet

Consell Assessor

Joan Badia
Gene Costa
Francesc Gasol
Mercè Matas
Jaume Moya

Correcció

Jesús Sagués

Impressió

Sarrió

Dipòsit legal

B-3551984

Tiratge

350 exemplars

Ajuntament de Manresa

EDITORIAL

En l'editorial del butlletí anterior, fèiem esment que potser ara era el moment de fer algun tipus de renovació a la nostra entitat. Tot i mantenir l'estil i les activitats de sempre, ara sembla un bon moment per a renovar-se, i oferir noves activitats engrescadores i obertes als socis i al públic en general. Activitats que ajudin a difondre la cultura en sentit ampli bo i tenint present sempre com a fons la difusió de la cultura medieval i l'art romànic.

En el moment de redactar el present editorial aquestes activitats ja s'han començat a dur a terme. "Les Tardes dels Carlins", el cicle de concerts de "Música i Romànic", i una ràpida primera avaluació, ens donen bones sensacions. Són activitats que han agradat i que, a més, en el cas dels concerts, la participació en principi ha estat molt bona, també de gent de fora de l'entitat. Com a entitat creiem que hem de treure rendiment d'aquesta embranzida.

En el present butlletí també encetem un nou apartat. Hi haurà un espai dedicat a una entrevista, una entrevista amb persones afins a la nostra entitat, o també amb persones que destaquen en el món de la cultura, de l'art o de la història, les quals volem que ens aportin el seu vista en diferents aspectes. També ens agradaria, en el nostre butlletí, crear l'espai de la veu del soci. Ens va molt bé, en tots els aspectes, rebre els vostres suggeriments, les vostres inquietuds. Envieu-nos algun escrit en el nostre correu electrònic i ho publicarem. Creiem que la participació del soci en l'entitat és bàsica per al seu bon funcionament. Participeu i doneu a conèixer les nostres activitats. Això ens farà més grans, i entre tots difonem cultura.

L'any 1420, els cònsols de la Universitat de la vila de Cardona van encarregar a l'argenter barceloní Marc Olzina una creu d'argent dedicada als Sants Màrtirs Celdoni i Ermenter. Esquivant els entrebancs de la convulsa història cardonina, la creu es conserva encara avui a l'església gòtica de Sant Miquel, lloc per al qual va ser obrada. Injustament oblidada per la historiografia, la magnífica creu processional dels Sants Màrtirs és un excel·lent exemplar de l'orfebreria barcelonina de la primera meitat del segle XV. Alhora, és testimoni d'un període de puixança econòmica a Cardona, que va acompanyat d'una intensa promoció artística i d'un culte local, encara ben viu, el dels Sants Màrtirs Celdoni i Ermenter.

L'encàrrec de l'obra en el seu context històric, artístic i devocional

A diferència d'altres nobles catalans, durant la baixa edat mitjana, els senyors de Cardona, comtes des de 1375, van augmentar progressivament el seu poder. Com en segles anteriors, Sant Vicenç, l'església del castell i panteó familiar durant generacions, va ser l'escenari de les seves pràctiques devocionals i de la seva comitència artística. En el segle del gòtic, doncs, l'excel·lent edifici romànic es va embellir amb peces d'acord amb el gust de l'è-

poca, avui majoritàriament dispersades.

Mentrestant, a baix, a la vila, s'edificava un nou temple gòtic, Sant Miquel, consagrat el 1397. Aquesta església en substituïa una d'anterior, romànica, insuficient per a la creixent població cardonina. Rere nombrosos llegats que van permetre bastir la nova església parroquial hi trobem membres d'una nova burgesia, mercaders enriquits sobretot gràcies al comerç.

L'"església dels prohoms" va ser, com és lògic, la destinatària dels seus encàrrecs artístics, sempre a mig camí entre la devoció i l'exhibició del seu poder¹.

Aquestes dues realitats, aparentment paral·leles, conflueixen l'any 1399 quan Joan de Cardona, fill primogènit del comte Hug II, usurpa les relíquies de Sant Celdoni i Ermenter al monestir de Cellers i les diposita a Sant Miquel. Amb aquest furt sacre s'inaugura a Cardona i a la casa comtal –després ducal– el culte als Sants Màrtirs, que perdurarà al llarg dels segles². Un parell de dècades més tard, el 1420, s'encarrega la creu sota la seva advocació. L'obra va ser finançada per la Universitat de la vila i per l'esmentat Joan de Cardona, llavors ja comte. La seva aportació econòmica es va traduir a la creu amb la inclusió de l'escut de la casa comtal. Gràcies a fotografies antigues, podem comprovar com l'heràldica

LA CREU DELS SANTS MÀRTIRS DE CARDONA (1420-1427)

Montse Barniol

1. La bibliografia sobre la història i l'art cardonins és extensíssima; pel que ara ens ocupa i pel període que ens interessa, podeu veure: A. GALERA. "De Cardona a Nàpols, i de la glòria a l'esterilitat de la terra. L'expedició sarda d'Alfons IV i el comte Joan Ramon Folc I de Cardona (1419-1433)" i A. ORRIOLS. "Un panorama de la Cardona gòtica", ambdós a M. BARNIOL i J. DURAN-PORTA (eds.). *Bella i solemne. La creu gòtica dels Sants Màrtirs i la Cardona del seu temps*. Ajuntament de Cardona: Cardona, 2010, p. 15-41 i 43-69, respectivament. En aquests treballs se cita ja la bibliografia anterior pertinent. Sobre Sant Miquel de Cardona, M. JUAN, F. X. SOLÉ, A. GALERA, A. ORRIOLS. *L'església parroquial de Sant Miquel de Cardona. El gòtic al mig Cardener*. Centre d'Estudis del Bages: Manresa, 2003.
2. Sobre l'hagiografia i culte als Sants Màrtirs remeto al volum monogràfic d'Andreu Galera: A. GALERA. *Sant Celdoni i Sant Ermenter: sis-cents anys a Cardona*. Confraria dels Sants Màrtirs-Manuel Sala i Queralt: Cardona, 2000.

dels Cardona -tres flors de tres cards³- figura-va en unes peces d'esmalt, avui perdudes, ubicades en els espais romboïdals de la part inferior de la creu.

En el contracte, signat amb l'argenter Marc Olzina, s'estipula -entre altres aspectes- el termini d'entrega de l'obra. Aquest es fixa per al dia 1 d'abril de 1422. El febrer del mateix any, Marc Olzina va rebre un pagament per la creu, però tot sembla indicar que no va complir amb el termini acordat. En un document sense data conservat a l'Arxiu de Cardona, els còsols de la vila reclamen a l'argenter que els torni els 4.400 sous que ja li havien lliurat a compte de la creu "bella i solemne". Segons consta en un epígraf de 1427 en el document del contracte, els còsols cancel·len les obligacions dels avaladors. Així doncs, amb cinc anys de retard, la creu s'hauria entregat⁴.

L'argenter Marc Olzina

Marc Olzina apareix esmentat en la documentació barcelonina entre 1418 i 1444 (tot i que amb alguns parèntesis remarcables)⁵. Això, juntament amb el punxó de la ciutat visible a la creu cardonina, situa l'orfebre a la capital catalana. Tanmateix, algunes notícies documentals suggereixen vincles amb el País Valencià.

L'any 1418 es signa a Barcelona el contracte d'aprenentatge entre el fill d'un pescador valencià i Marc Olzina, que en aquest moment ja deuria tenir un taller a la ciutat. Anys després, el 1424, divent ja la creu als cardonins, com a procurador d'un fuster de València signa un contracte per a l'aprenentatge del fill del seu representant amb Guido Anton, argenter del rei Alfons el Magnànim⁶. Només dos anys després, el 1426, una notícia documental el relaciona de nou amb la casa reial i l'esmenta com a argenter de la ciutat de València⁷. Aquestes darreres notícies, com es pot veure, coincideixen amb el retard de l'entrega de la creu dels Sants Màrtirs. La pregunta a fer-se és, doncs, si Marc Olzina hauria posposat l'entrega de la peça cardonina per haver rebut altres encàrrecs, potser a València. En qualsevol cas, per les notícies conegudes, no sembla que els seus vincles amb la cort l'entretinguessin massa temps.

D'altra banda, no es pot passar per alt que, a la primera meitat del segle XV, hi ha documentats al País Valencià altres argenters amb cognom Olzina: Bartomeu Olzina, Mateu Olzina i Joan Olzina. De fet, l'any 1458, és documentat a Barcelona un argenter amb el mateix nom que aquest darrer. Això suggereix que es pugui tractar bé del mateix artífex, bé d'un familiar. En qualsevol cas, per tot plegat és

3. A. DE FLUVIÀ. "L'escut de la ducal vila de Cardona". *XXXIX Assemblée Intercomarcal d'Estudiosos, Cardona, 22 i 23 d'octubre de 1994*. Foment Cardoní, Patronat Municipal de Museus, vol. I.: Cardona, 1994, p. 281-284.

4. Tant el contracte com el document de reclamació han estat editats en més d'una ocasió. Es poden veure, per exemple, a A. GALERA. *Sant Celdoni i Sant Ermenter...*(*op. cit.*), p. 106-107 i, transcrits també per Andreu Galera a M. BARNIOL i J. DURAN-PORTA (eds.). *Bella i solemne...*(*op.cit.*), p. 141-142. Per documentació relativa a Marc Olzina, inclouent el document de 1422, remeto a N. DE DALMASES. *Orfebreria catalana medieval. Barcelona 1300-1500*. Institut d'Estudis Catalans: Barcelona, 1992, vol. I, p. 255, i vol. II, p. 109, 110 i 163.

5. Vegeu l'estudi (i les pàgines) de Núria de Dalmasas citat en la nota precedent.

6. *Ibid.*

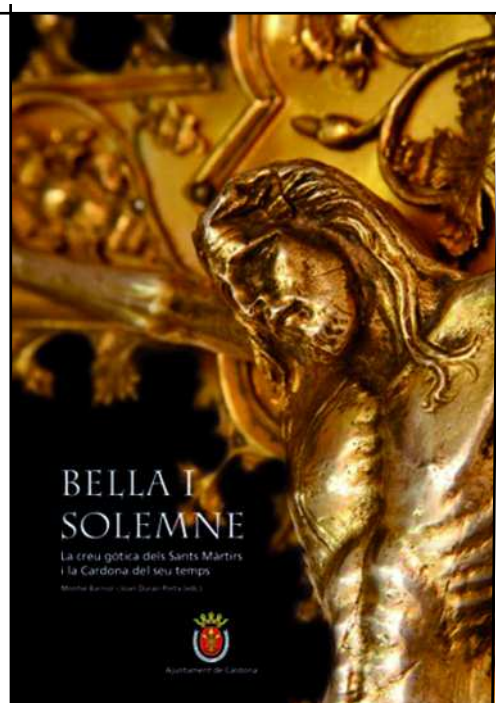
7. J. SANCHIS. "La orfebreria valenciana en la Edad Media". *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, 42 (1922), p. 1-17, 235-259, 612-637; per a aquesta referència en concret, p. 633.

temptador pensar que Marc Olzina formés part d'una família, originària de València, alguns membres de la qual treballarien en altres indrets del País Valencià i Catalunya⁸.

La iconografia de la creu dels Sants Màrtirs

Per desafortunades vicissituds –que tot seguit detallarem– la creu no es conserva tal i com Marc Olzina la va entregar el 1427. Actualment, trobem a l'anvers el Crucificat flanquejat per la Verge i sant Joan, Crist ressuscitant a la part superior i l'àguila de sant Joan a la inferior. I, al revers, Crist en Majestat amb el lleó de sant Marc i el brau de sant Lluç a dreta i esquerra, l'àngel de sant Mateu a baix, essent buit el compartiment superior. La disposició de les imatges no és exactament igual a la que es pot observar en les fotografies fetes en motiu de l'exposició de l'any 1929 en la qual va participar la creu. L'emplaçament de les peces que s'observa en les esmentades fotografies tampoc respon a l'original. És més lògic que a l'anvers es trobés el Crucificat flanquejat per la Verge i sant Joan, sota dossers, a dalt Crist ressuscitant i a baix la resurrecció de Llätzer, essent aquesta prefiguració de l'altra. Al revers, el Crist en Majestat rodejat, tal i com s'indica en el contracte de la peça, pel tetramorf.

Es tracta d'una iconografia ben habitual, freqüent en les creus processonals del moment. La singularitat i individualització iconogràfica de la creu es trobava, en canvi, en la magolla, avui perduda i reemplaçada per una altra de posterior. En la magolla original, que

Portada del llibre

coneixem únicament gràcies a fotografies antigues, es disposaven vuit imatges de sants sota dossers. En el contracte de la creu, dels vuit es demana que cinc siguin: els Sants Màrtirs Celdoni i Ermenter, Sant Miquel, Sant Pere i Sant Joan Baptista.

El motiu de la presència dels Sants Màrtirs és ben clar, a ells està dedicada la peça. Es representen, tal i com és habitual, vestits de centurions romans i amb l'espasa i el llibre a la mà. Probablement, sant Miquel s'inclou per ser el sant titular del temple on la peça anava destinada. Quant a sant Pere, les relíquies dels

8. Trobem documents relatius a Bartomeu Olzina i Mateu Olzina en el recull de Josep Sanchis Sivera (*Ibid.*, p. 252 i 620). Joan Olzina és l'autor de la custòdia processional de Traiguera. Sobre aquesta peça, el seu artífex (i la seva relació amb l'argenter barceloní): J. L. GIL. "Custòdia-arqueta procesional de Traiguera" i del mateix autor "Cruz procesional mayor de Lucena", ambdós a La Llum de les imatges: València, 2005, p. 278-281 i 264-267, respectivament.

Sants Màrtirs es va dipositar, l'any 1399, a la capella sota la seva advocació i en ella es fan les fundacions de beneficis dedicades als Sants Màrtirs fins que, l'any 1524, les relíquies van ser traslladades a la nova cripta. Sant Joan Baptista requereix una justificació especial. Tot i haver-hi una fundació de benefici sota la seva advocació a l'església de Sant Miquel, no era de les devocions més freqüents al temple parroquial. Ben al contrari, abundaven a Sant Vicenç, l'església del castell, on hi havia un altar sota la seva advocació. Probablement, doncs, la participació comtal en el finançament de la creu va tenir quelcom a veure amb la inclusió del sant. Ve a tomb recordar aquí que era l'onomàstica del comte, Joan Ramon Folc I, el mateix que havia dut, anys abans, les relíquies de Cellers⁹. No és necessari –ni possible per les limitacions espaials d'aquestes pàgines– insistir en la iconografia de sant Miquel, sant Pere i sant Joan Baptista; tots s'acompanyen dels seus atributs habituals¹⁰.

Qüestions tipològiques i estilístiques

La creu dels Sants Màrtirs és una creu processional; com a tal, segueix la tipologia pròpia d'aquest instrument litúrgic que va assolir un gran protagonisme en la litúrgia baixmedieval¹¹. Presenta una forma de creu llatina, amb el braç inferior més llarg que els altres; a la part inferior trobem, com s'acostuma, el nus o magolla. La buscada monumentalitat d'aquestes peces es fa evident en la magolla arqui-

tectònica i en els dossierets dels braços de la creu que aixoplugen les figures. Les mateixes característiques es troben amb facilitat en altres creus processional del moment, entre les quals destaca la de Sant Nicolau de Cervera¹².

Si per tots els elements esmentats l'obra cardonina és comparable amb altres peces d'orfebreria barcelonina, no és estrany trobar punts de contacte amb peces d'altres indrets de la corona catalanoaragonesa, especialment amb l'orfebreria valenciana. Tot i que això és especialment suggerent, des d'un punt de vista historiogràfic manquen estudis que aprofundeixin en les connexions artístiques, centrades en l'orfebreria, entre els diversos centres de producció.

Sigui com sigui, la creu demostra la gran qualitat tècnica que va assolir Marc Olzina, la trajectòria del qual és encara molt desconeguda. En qualsevol cas, des d'un punt de vista estilístic, la peça encaixa perfectament en el context de l'escultura del gòtic internacional a Catalunya.

La “història” de la creu dels Sants Màrtirs i la seva (re)valorització

D'ençà que l'any 1427 Marc Olzina va lliurar la peça –amb un notable retard– no ha romàs sempre plàcidament a Sant Miquel. Tot al contrari, ha sigut un testimoni –i ha patit– de primera mà els esdeveniments de la convulsa història cardonina. L'any 1711, durant la Gue-

9. Dec aquesta idea, que comparteixo, a Andreu Galera.

10. He tractat detingudament totes aquestes qüestions a l'article “Bella i solemne. La creu dels Sants Màrtirs de Cardona”, a M. BARNIOL i J. DURAN-PORTA (eds.). *Bella i solemne... (op.cit.)*, p. 109-143.

11. J. DURAN-PORTA, “Les creus processional gòtiques a Catalunya: una introducció”, a M. BARNIOL i J. DURAN-PORTA (eds.). *Bella i solemne... (op.cit.)*, p. 73-105.

12. La bibliografia sobre la creu cerverina és abundant; em limito aquí a esmentar un estudi recent on s'hi recullen les aportacions anteriors: C. BERGÉS. “Bernat Llopard i la creu de Sant Nicolau de Cervera”. *L'Art gòtic a Catalunya. Arts de l'objecte*. Enciclopèdia Catalana: Barcelona, 2009, p. 94-97.

rra de Successió, per evitar-ne la pèrdua, la creu va ser amagada al cementiri de la vila, on va ser localitzada mesos després¹³.

La major part de la historiografia ha considerat –erròniament– la peça perduda l’any 1936. Sortosament, l’eminent historiador cardoní Joan Serra Vilaró, segons el seu propi testimoni, en va recuperar fragments l’any 1941 a Barcelona i els va retornar a Cardona. La contribució de l’erudit eclesiàstic no es redueix a la recuperació de la peça; anys abans, n’havia afavorit el seu coneixement. Juntament amb Joan Ballaró, ja l’havia donat a conèixer l’any 1906. Poc després, de la seva mà, la peça va participar en l’exposició de creus de 1913 a Barcelona en motiu del primer congrés d’art cristià. Abans de la Guerra, la creu va poder ser vista encara a l’exposició internacional de l’any 1929. I és gràcies a les fotografies fetes arran de les exposicions –sobretot la de 1929– que coneixem les significatives pèrdues posteriors (bàsicament, la magolla)¹⁴.

Situant-nos de nou en la postguerra, els fragments que Joan Serra Vilaró va dur a Cardona van ser objecte d’una malaurada restauració duta a terme per Llorenç i Ferran Monjo (*agente de obras exportador*), tal i com testi-

monia el document del 1968 localitzat a l’Arxiu de Cardona per Andreu Galera. Per tot el que s’ha anat dient, és evident que la intervenció es va fer amb descurança. Aquestes mutilacions no han d’eclipsar, però, una peça que ha tingut un protagonisme destacat en celebracions litúrgiques i civils cardonines, a part de ser una obra magnífica de l’orfebreria barcelonina de la primera meitat del segle XV.

Vist el seu interès, es fa difícil justificar l’oblit en què massa sovint ha caigut la creu dels Sants Màrtirs. Aquest s’explica, en part, per la poca atenció que, tradicionalment, han rebut les arts de l’objecte. Probablement hi ha tingut quelcom a veure també la falsa creença de la seva desaparició i, sens dubte, el segon terme en què l’excepcional edifici romànic de Sant Vicenç ha relegat sempre el patrimoni gòtic cardoní. Pal·liant aquest buit bibliogràfic, l’Ajuntament de Cardona ha editat el ja citat llibre *Bella i Solemne. La creu gòtica dels Sants Màrtirs i la Cardona del seu temps*, on s’ha estudiat i contextualitzat la peça. Tanmateix, seria desitjable que, en un futur no massa llunyà, la historiografia situés la magnífica creu dels Sants Màrtirs en el lloc que li correspon.

13. A. GALERA, *Sant Celdoni i Sant Ermenter...*(*op.cit.*), p. 47.

14. En general, sobre les aportacions com a historiador i arqueòleg de Joan Serra Vilaró remeto a X. PEDRALS. “Joan Serra i Vilaró: arxiver, historiador i arqueòleg”, a M. BARNIOL i J. DURAN-PORTA (eds.). *Bella i solemne...*(*op.cit.*) p. 147-159. D’una manera més específica: J. BALLARÓ I J. SERRA VILARÓ. *Història de Cardona*. Barcelona, 1906, p. 108; J. SERRA VILARÓ. “March Olzina argenter de Barcelona”. *Pàgina artística de la Veu de Catalunya*, 30/01/1913; del mateix autor, *Història de Cardona, llibre IV, l’Església i parròquia de Sant Miquel de Cardona*. Hnos. Sugrañes ed.: Tarragona, 1962, p. 177.

Tota la informació a <http://webs.manresa.net/aarb/>

Nou correu electrònic: aarbages@gmail.com

Parlem amb ...

Joan Badia i Guitart

Per Maria Costa

Després de 17 anys formant part de la junta de l'entitat, el manresà Joan Badia Guitart assumeix la presidència d'Amics de l'Art Romànic del Bages. Des del passat 12 de març, Joan Badia substitueix Francesc Junyent en el càrrec.

En primer lloc, felicitats per l'arribada al nou càrrec. Quins són els seus objectius com a President de l'entitat Amics de l'Art Romànic del Bages?

Primerament, mantenir l'esperit de l'entitat, continuar amb el treball com fins ara. També m'agradaria poder atraure a l'associació les franges d'edat més joves, ja que podríem dir que és el nostre compte pendent. A més, des de fa algun temps estem donant voltes a la idea de fomentar la relació amb altres entitats relacionades amb l'art romànic de tot Catalunya i dels Països Catalans.

Quines eren les seves inquietuds el 1984 quan va escollir Amics de Art Romànic del Bages com l'entitat per formar-ne part?

Sóc llicenciat amb Història per la Universitat Central i, tot i que actualment estic treballant d'administratiu al sector de les assegurances, sempre m'ha cridat molt la atenció tot allò relacionat amb la cultura, l'art, la història... En aquells moments tenia ganes d'involucrar-me en una associació i aquesta era la que més s'ajustava a les meves inquietuds.

Des de 1984 és soci de l'entitat i fa 17 anys que és membre de la junta. Com definiria l'evolució que ha viscut des de llavors Amics de l'Art Romànic del Bages?

Podríem dir que l'entitat ha evolucionat al mateix ritme que la societat. El principal objectiu de la fundació de l'entitat l'any 1980 era donar a conèixer l'art romànic, la història i la cultura medieval a la població a través de visites, reconstrucció i manteniment d'esglésies... En aquests moments, la societat té més consciència del valor arquitectònic i històric que ens envolta i ja han visitat la majoria d'espais emblemàtics i importants. És per això que hem ampliat el ventall d'activitats, encara que mantenim les visites i sortides.

En aquest context de crisi global, per quin moment passa l'entitat?

La veritat és que, com la majoria d'entitats i organismes, no estem passant pel nostre millor moment. Com a conseqüència, hem patit una davallada de la massa social i actualment comptem amb uns 225 socis. Tot i així som optimistes ja que en els últims mesos sembla que aquesta tendència s'ha aturat i estabilitzat, i a partir d'ara creiem que pot anar cap amunt.

Què hi pot trobar una persona a Amics de l'Art Romànic del Bages?

Sobretot hi trobarà persones interessades en la història, l'art, la cultura, l'arquitectura... Però també hi pot trobar informació sobre altres entitats, amics i companys amb ganes de compartir el seu interès cultural.

Quins tipus d'activitats organitzeu actualment? Les activitats estan obertes a tothom?

Cada vegada incorporem més activitats i més variades. Actualment hem incorporat dues

noves activitats per als nostres socis i amics. Una és "Les tardes dels Carlins", que consta de tres xerrades amb personalitats relacionades amb aspectes culturals, històrics i artístics. L'altra activitat porta per títol "Música i Romànic". Aquest cicle estarà format per quatre concerts en esglésies romàniques amb la música adequada a l'espai i l'entorn.

A banda, continuem organitzant una sortida mensual -exceptuant el mes d'agost i els mesos d'hivern- i el viatge d'estiu a l'estranger de deu dies de durada. Aquest estiu el viatge serà a l'illa italiana de Sardenya. També mantenim com a activitat important el Curs de Cultura Medieval, que consta d'un cicle de conferències i una sortida referent al tema que es tracti en el Curs.

Evidentment, les activitats estan obertes a tot el públic però hi ha variacions en els preus, ja que els socis reben un tracte preferencial.

Com veu el futur de l'entitat Amics de l'Art Romànic del Bages?

Realment esperem que aquest moment crític que hem passat, com a conseqüència de la crisi econòmica, s'estabilitzi i ens permeti tirar endavant noves iniciatives i activitats relacionades amb els nostres pilars: art, història i cultura. Pel que fa als socis ens agradaria i treballarem perquè participin més en el si de l'entitat, a banda d'assistir a les diferents sortides i activitats. Podríem dir que el futur de les entitats, en general, és bastant incert perquè a la població cada vegada li costa més involucrar-se en associacions, agrupacions... Però nosaltres continuarem fent la feina com fins ara i intentarem trobar noves maneres per cridar l'atenció de la gent.

Tardes als Carlins. Foto: Sussi Garcia

ESTAT DE COMPTES

SALDO ANY 2008 6.007,16

RESUM TRESORERIA ANY 2009 PER CONCEPTES

COBRAMENTS 2009

1-QUOTES SOCIS	7.442,77
2-BUTLLETÍ (Anuncis)	600,00
3-SUBVENCIONS	480,00
4-SORTIDES	25,73
5-CURSOS	0,00
6-LOTERIA	3.600,00
7-ABONAMENTS BANCARIS (Comissions, Interessos)	0,18
8-ALTRES CURSOS	0,00
9-ALTRES	0,00
TOTAL COBRAMENTS 2009	12.148,68

PAGAMENTS 2009

10-BUTLLETÍ (IMPRESSIÓ, DISSENY, ENVIAMENT)	4.616,25
11-CIRCULARS (FOTOCOPIES, ENVIAMENT)	1.185,85
12-CURSOS	1.772,72
13-PUBLICACIONS	230,41
14-BIBLIOTECA	35,00
15-ACTIVITATS CULTURALS	0,00
16-ADMINISTRACIÓ ENTITAT	1.608,14
17-LOCAL	1.290,04
18-DESPESES BANCÀRIES	14,27
19-LOTERIA	3.000,00
20-CURSOS	0,00
21-ALTRES	186,64
TOTAL PAGAMENTS 2009	13.939,32

DIFERÈNCIA COBRAMENTS - PAGAMENTS 2009 -1.790,64

SALDO REAL A 31-12-08 6.007,16

SALDO REAL A 31-12-09 4.216,52

DIFERÈNCIA ANY 2009 -1.790,64

PRESSUPOST

PRESSUPOST TRESORERIA AARB 2010

	PRESSUPOST	
	ENTRADES	SORTIDES
1- QUOTES SOCIS (entrades i retorns quotes)	7.725,00	300,00
2- BUTLLETÍ (anuncis, subvenció, impressió, disseny, enviament...)	1.000,00	5.000,00
3- SUBVENCIONS GENERALS (Ajuntament, altres)	420,00	0,00
4- SORTIDES, EXCURSIONS (Superàvits, dèficits)	200,00	200,00
5- CURS DE CULTURA MEDIEVAL	0,00	1.500,00
6- ALTRES CURSOS	0,00	0,00
7- LOTERIA	3.600,00	3.000,00
8- ALTRES PUBLICACIONS (Sr. Sitjes)	0,00	400,00
9- ACTIVITATS CULTURALS (caminada, tardes Carlins...)	0,00	600,00
10- CIRCULARS	0,00	600,00
11- BIBLIOTECA	0,00	35,00
12- ADMINISTRACIÓ AARB (material, despeses generals...)	0,00	700,00
13- LOCAL AARB (Lloguer)	0,00	765,60
14- CAIXA MANRESA (comissions, manteniments, interessos)	0,00	25,00
15- AUDIOVISUAL	0,00	0,00
16- MÚSICA I ROMÀNIC	5.242,00	5.242,00
17- CAIXA PENSIONS (comissions, manteniments, interessos)	0,00	0,00
18- ESCÀNER BUTLLETINS	1.200,00	1.200,00
19- PÀGINA WEB	300,00	0,00
TOTAL	19.387,00	19.867,60
	DIFERÈNCIA	-480,60

UNA MIRADA RETROSPECTIVA

Roma

Agost de 1994

Carme Torras i Bacardit

La proposta d'aquest any no la vam rumiar gaire: havíem anat a Florència i el seu entorn; a Venècia i la regió del Veneto, i no podíem obviar Roma.

Roma és una ciutat amb una gran història, farcida d'art, de cultura i d'encant... Però Roma no és només això, Roma és molt més...

Vam sortir de Manresa a primera hora del matí en direcció a La Jonquera, va seguir l'autopista de la Costa Brava i la Ribera de les Flors fins a la frontera italiana i vam fer nit a San Remo. Eren festes i aquella nit vam sortir de marxa. Hi havia castells de focs, molta animació al carrer i ens enlluernava l'encant i el glamur del Casino. La tornada de nit a l'hotel, situat als afores va ser un xic traumàtica: gairebé penjats a les escales de l'autobús, fins i tot, a algú li van buidar les butxaques.

A la segona jornada vam arribar fins a Pistoia, breu visita i dinar en una ciutat on, curiosament, a les pastisseries hi venien unes ametlles iguals que les "Ametlles de la Llum".

Uns quants quilòmetres i arribem ja a la regió d'Ombria, a Orvieto, la ciutat situada damunt d'un turó que domina la plana. Visitem la magnífica Catedral del segle XIV, vertadera joia del gòtic, una de les més boniques d'Itàlia, amb el seu aspecte bicolor exterior i, al seu interior, adornat amb unes extraordinàries pintures. Certament, un bon aperitiu d'allò que ens esperava els propers dies.

Ja cap al tard, arribàvem a Roma. Per als que la visitàvem per primera vegada, l'entrada va ser emotiva: la ciutat eterna, la capital de l'Im-

Roma de nit

peri; la tantes vegades representada en llibres de text d'història i d'art, ara era una realitat, la trepitjàvem amb els nostres peus.

El primer contacte amb la ciutat va ser aquella mateixa nit, en una visita panoràmica, acompanyats de la guia local: una senyora de mitjana edat, simpàtica i elegant i, sobretot, romana de cap a peus.

Recordo que en un moment li vam preguntar perquè als carrers de Roma, en general, hi havia poca llum. La seva resposta va ser: "Roma és com una bella dama, però ja té el rostre ple d'arrugues; la foscor és com un vel per dissimular el vell rostre d'aquesta dama".

S'ha despertat un dia radiant, estem a mitjans d'agost i el termòmetre s'ha enfilat per damunt dels 30 graus centígrads, però avui tenim per davant un dia intens de visites a aquesta ciutat dues vegades mil·lenària.

Les catacumbes de Sant Calixt són un cementiri que es troba a la Via Appia Antica. Estan documentades des de mitjans segle II i estan formades per una xarxa de galeries de quasi 20 quilòmetres en diferents pisos. En ella s'hi van enterrar desenes de màrtirs, diversos pontífexs

Roma. Agost de 1994

i moltíssims cristians. Les explicacions del guia que ens ha acompanyat ens han fet reviure l'experiència d'aquells primers cristians.

San Pietro in Vincoli és una basílica construïda a meitat del segle v per tal de guardar les relíquies de les cadenes que van lligar Sant Pere a la presó de Jerusalem. Però el que realment dóna nom a la basílica és l'escultura del Moisés de Miquel Àngel construïda pel mausoleu del papa Juli II; realment, a la imatge només li falta parlar: és d'un realisme sorprenent.

La visita al Coliseu va ser un altre dels punts d'interès: és el gran amfiteatre construït al segle i en el centre de la ciutat de Roma. Tenia un aforament per a 50.000 espectadors, i en les primeres grades a prop de l'arena hi havia la tribuna de l'emperador i dels membres del senat. S'hi celebraven les lluites de gladiadors i altres espectacles públics. Actualment és un dels monuments més famosos d'època clàssica i un dels més visitats de Roma.

La Basílica di Santa Maria Maggiore és una de les quatre basíliques majors, juntament amb Sant Joan de Letran, Sant Llorenç extramurs, Sant Pere i Sant Pau extramurs. Construïda als primers segles del cristianisme sobre un temple pagà dedicat a Cibèl·les, conserva la planta basilical i l'estructura paleocristiana primitiva, és dedicada a Maria, vertadera Mare de Déu, que en grec és conegut com Theotokos.

El Capitoli era un dels set turons de Roma, on s'ubicava el centre religiós i polític de l'antiga república romana. La plaça on està situat va ser dissenyada per Miquel Àngel, i està flanquejada a dreta i esquerra pels dos palaus bessons: la seu de l'Alcaldia de Roma i els Museus Capitolins on s'hi conserva l'estàtua

Des de la cúpula de Sant Pere

A la Plaça de Sant Pere del Vaticà

de la lloba romana.

Era migdia i el sol queia implacable sobre els soferts turistes que ens desplaçàvem a peu per la part antiga de la ciutat. Visitar el fòrum, ara, podia ser mortal, ni un arbre ni una construcció sencera ni una ombra on poder amagar-nos.

La guia ens proposa fer l'explicada del fòrum des de l'atalaia que ens ofereix el Capitoli, amb una bona perspectiva sobre les restes arqueològiques.

Les ruïnes de fòrum revelen la grandiositat de l'Imperi Romà. Era el centre de la vida de Roma en l'època republicana. Tot aquest camp de ruïnes porta la petja dels dotze segles de la història romana; aquí es desenvolupava la vida pública, religiosa, comercial i jurídica

Roma. Agost de 1994

dels seus habitants.

Com que la majoria dels àpats no estan inclosos en el viatge, ens hem de buscar la vida per dinar. La guia ens acompanya a una zona on hi ha alguns restaurants a preus assequibles, i cadascú tria el que més li agrada.

També ens aconsella que després de dinar, si tenim temps, visitem el Panteó, que, des d'on som, ens queda molt a prop. A la tarda ens trobarem altre vegada per visitar el Vaticà.

El Panteó d'Agripa o Panteó de Roma és una obra col·lossal. Segons Miquel Àngel és de "disseny angèlic no humà". És un temple circular construït el segle i aC dedicat a tots els déus. L'espai intern de la rotonda està coronat per una cúpula de 43,44 metres de diàmetre, la més gran que mai s'hagi construït. Realment valia la pena visitar-lo.

A la tarda, i altra vegada acompanyats de la guia, visitem la ciutat del Vaticà, començant per la Basílica, els Museus, escalinates i sales repletes d'objectes de valor i d'un luxe gairebé insultant. La Capella Sixtina, una joia perenne, les tombes dels papes, la de Joan XXIII destaca per la seva sobrietat; la Plaça de Sant Pere, la Guàrdia Suïssa. Vaja, tot un espectacle que no s'oblida fàcilment.

Uns quants de la colla vam pujar a peu fins a

la cúpula de Sant Pere, des d'on es pot contemplar tota la ciutat de Roma, una meravella!

L'endemà, el viatge va seguir tal com estava previst: Nàpols, Pompeia, una excursió amb vaixell fins l'illa de Capri, amb espectacular pujada a Anacapri. La tornada amb vaixell a Nàpols va ser un caos: la multitud de persones no cabíem al ferri i els tripulants semblava que carregaven xais; de tant en tant se'ls escapava algun "porca miseria"...

Encara vam visitar Tivoli, a 36 quilòmetres de Roma, la que va ser residència de l'emperador Adrià, uns jardins immensos voltats de fonts estàtues i llacs, que actualment són declarats Patrimoni de la Humanitat.

Ja de tornada, fem parada a Asís, la que va ser pàtria de Sant Francesc. Vam visitar l'església de la Mare de Déu dels Àngels (porciúncula) i les tres Basíliques, acompanyats d'un monjo franciscà. (Aquestes basíliques van ser molt malmeses quan, el dia 26 de setembre del 1997, tota la regió d'Ombria va sofrir un terratrèmol de considerables dimensions).

Fem parada a Pisa a dormir, i res més especial per acomiadar el viatge que una visita a la Plaça del Miracle: amb la torre inclinada, el Duomo, i el Baptisteri, que amb la il·luminació nocturna és d'una bellesa aclaparadora.

Villa de Tivoli

Pels carrers de Pompeia

Sortida matinal al poblat ibèric del Cogulló de Sallent

12.03.10

Francesc Gasol

Fotografies: Maria Rosa Segarra

El dia 21 de març d'enguany es va fer la sortida a aquest poblat ibèric de la nostra comarca. Vam sortir de la plaça Infants de Manresa a les nou del matí i, després d'una aturada al restaurant el Lleó, que es troba poc abans d'arribar a Sallent, per esmorzar, ens vam trobar amb l'arqueòleg Eduard Sánchez, que és qui ens va fer la visita guiada per aquest important jaciment iber sallentí.

L'autocar va haver de passar pels terrenys de les mines de Sallent enfilant-se a través d'una carretera estreta i, després de poca estona, vam arribar a l'últim replà del turó abans d'accedir al poblat ibèric. Aquest darrer tram no és practicable per a un autocar, així que vam estirar una mica les cames que sempre és bo havent esmorzat.

L'explicació que ens va fer l'Eduard Sánchez va ser molt agradable, no només per les inte-

ressants dades històriques que ens va donar, sinó també per la proximitat i amenitat de les seves paraules. És d'agrair el fet de poder gaudir d'aquests bon ofici del guia per poder tornar a casa amb la sensació d'haver après unes quantes coses més de la història de casa nostra.

El Poblat Ibèric del Cogulló és declarat bé cultural d'interès nacional. Aquest poblat es troba al terme de Sallent sobre un turó que controla el riu Llobregat al seu pas pel Pla de Bages. La seva estratègica posició ens permet entendre el jaciment, no tan sols com a nucli de població d'un grup humà, sinó també com a centre de mercat, de relació, de protecció d'altres assentaments propers, de lloc de pas i de control territorial. El poblat va ser ocupat des de final de l'època de bronze fins al segle 1 aC. Les excavacions que s'hi van realitzant serveixen per tenir millors dades per a l'estu-

CRÒNICA D'ACTIVITATS

Sortida matinal al poblat ibèric del Cogulló de Sallent. 12.03.10

di i el coneixement d'aquest poblat.

Tradicionalment s'ha dividit el territori dels ibers de Catalunya en unes àrees que no tenien cap paper polític ni administratiu. Ens referim als lacetans, que ocupaven la zona central de Catalunya i, per tant, el Cogulló en formava part; els laietans, que vivien als actuals Barcelonès i Maresme; els ausetans, cap a la part de Vic; els bergistans, a la zona de Berga i part baixa del Pirineu; etc.

Els poblats ibèrics solen estar en llocs encimbellats que dominen els camps dels voltants i els camins marítims i terrestres. Acostumen a estar fortificats amb muralles i torres, moltes

vegades sense fonaments, sent les primeres filades de pedres molt grosses. A partir del segle IV aC, les plantes urbanes dels poblats costaners, per influència grega, tendien a ser una quadrícula formada per carrers paral·lels que es creuen de manera perpendicular. Les cases eren fetes de fang, de planta baixa i amb una o dues habitacions.

Amb l'arribada dels romans a Catalunya, els ibers van entrar en un fort procés de romanització fins que la cultura ibèrica pròpiament dita va acabar desapareixent. Avui dia hom procura que no desapareguin les seves restes arqueològiques, entre elles, del del Cogulló de Sallent.

Poblat Ibèric del Cogulló

Sortida al Monestir de Santes Creus i a l'església de Sant Ramon del Pla de Santa Maria

18.04.10

Francesc Gasol
Fotografies: Mercè Matas

A dos quarts de set del passat diumenge 18 d'abril sortim de la plaça Infants de Manresa, els Amics de l'Art Romànic del Bages, per visitar el Monestir de Santes Creus, al matí, i l'església de Sant Ramon del Pla de Santa Maria, a la tarda. Ha estat una proposta de la presidenta dels Amics de l'Art Romànic de Barcelona, la doctora Francesca Español, consistent en fer una trobada dels AAR del Bages, Berguedà, Sabadell, Barcelona, i l'Institut d'Estudis Penedesencs. S'ha de dir que la iniciativa de la doctora Español va resultar exitosa, ja que vam aplegar-nos unes 180 persones.

L'esmorzar i el dinar els teníem reservats al restaurant Mas Comellas de Vila-rodona. Va ser una oportunitat per compartir taula i conversar amb persones de les altres entitats.

Després de l'esmorzar ens vam acostar al Columbari romà d'aquesta mateixa població. Es tracta d'una construcció funerària del segle I, de planta rectangular i forma de temple clàssic. L'interior conserva els espais per guardar-hi les urnes funeràries que recollien les cendres. Després d'una breu passejada pels voltants d'aquest interessant jaciment romà, vam tornar a pujar a l'autocar per fer la visita estrella del dia: el monestir de Santes Creus.

Hem de situar el monestir de Santes Creus entre els segles XII-XIII, moment en què la tècnica constructiva de l'orde del Cister es propaga molt ràpidament des de França. Santes

Creus presenta l'estructura pròpia dels monestirs del seu orde: l'església, el claustre i les seves dependències col·locats segons un sistema perfectament planificat. Podem afirmar que l'abadia cistercenca és com un cos viu que es desenvolupa i es transforma segons les seves necessitats.

Santes Creus

CRÒNICA D'ACTIVITATS

Sortida al Monestir de Santes Creus i a l'església de Sant Ramon del Pla de Santa Maria. 18.04.10

Pla de Santa Maria

L'edifici té unes estructures amplíssimes i exemptes de decoració. Malgrat això, els espais són amplíssims i, per entendre-ho, agafarem alguns exemples: el dormitori té arcs de diafragma apuntats i sostre de fusta de dos vessants; l'aula capitular té una volta de creueria sostinguda per quatre columnes, i la sala dels monjos, més tard celler, és molt alta i de grans espais damunt dues gruixudes columnes.

Les característiques de l'esperit del Cister són presents en tot l'edifici, tot i les diverses transformacions que ha sofert. Aquest monestir deu molt de la seva forma i importància als seus lligams amb la Corona Catalana. Aquest fet el podem constatar amb la presència dels sepulcres de Pere el Gran i de Blanca d'Anjou, obra del mestre Pere Bonhuyl, i el de Jaume II, que, sembla ser, és obra del mestre Bartomeu de Girona, a banda dels diversos sepulcres de famílies nobles catalanes ubicats a les galeries del claustre.

Després de dinar ens vam dirigir al Pla de Santa Maria per fer una visita a l'església de

Claustre de Santes Creus

Sant Ramon de Penyafort. És una construcció romànica del segle XIII, amb planta de creu llatina, de creuer d'extraordinàries dimensions. Té una rosassa que s'assembla a la del monestir de Santes Creus, i una portalada romànica esculpida amb vuit columnes a cada costat i les seves arquivoltes. Té unes característiques arquitectòniques pròpies de la Catalunya Nova i, a més, sota la influència constructiva de Santes Creus. És també de destacar l'orgue barroc procedent de Bèlgica, i que es posa en funcionament el dia de la Mare de Déu d'agost, és a dir, la Festa Major del Pla de Santa Maria.

Al final de la visita, la doctora Francesca Español es va acomiadar de tothom, emplaçant-nos a una propera trobada conjunta. L'ambient de satisfacció era generalitzat i podem afirmar, sense por d'equivocar-nos, que tothom té ganes de repetir-ho, ja que compartir experiències i idees amb persones d'altres poblacions, però d'unes mateixes inquietuds, és més que agradable.

Resum de l'Assemblea general ordinària i extraordinària de socis AARB 2010

12.03.10

Joan Badia

Amb l'assistència d'uns 20 socis de la nostra entitat, es va celebrar el passat divendres 12 de març de 2010 l'Assemblea General Ordinària de Socis dels AARB 2010 a la sala d'actes dels Carlins de Manresa.

L'acte va començar a les 20 h i hi va prendre la paraula el president, Francesc Junyent, donant la benvinguda a tothom, i fent un agraïment als socis i amics Maria Tatjé i Ramona Lavilla, per l'ajuda en l'enviament de circulars i butlletins; a l'Eduard Llobet, pel manteniment de la pàgina web; al Josep Llobet, pel seu suport i col·laboracions en diversos aspectes; al Pere Turull, per l'ajuda en la loteria, i al Jesús Sagués, per la correcció del butlletí.

Es van desenvolupar amb normalitat i es van aprovar tots els punts de l'ordre del dia: la lectura de l'acta de l'Assemblea de l'any 2009, la memòria de les activitats realitzades durant l'any 2009, l'estat de comptes 2009 i el pressupost 2010, i tot seguit vam celebrar l'Assemblea General Extraordinària de Socis dels AARB 2010, en la qual Francesc Junyent, president fins ara, comunica als assistents que deixa el càrrec de president de l'entitat, deslligant-se també com a membre de la Junta, però amb disposició puntual per ajudar en algunes de les activitats que es duen a terme, manifestant que s'ha trobat molt a gust treballant amb la gent de les diferents Juntes Directives durant aquests tres anys que ha estat president dels AARB, i marxant molt satisfet i content de poder haver servit a l'entitat durant tot

aquest temps. Un fort aplaudiment per part de tots els assistents va premiar la seva tasca de president dels AARB al capdavant de l'entitat.

Tot seguit va prendre la paraula en Joan Badia, en el punt de la renovació de càrrecs de la Junta, la qual finalment queda formada de la següent manera:

President: Joan Badia i Guitart
Vicepresidenta: Mercè Matas i Cuspinera
Secretari: Francesc Gasol i Pujol
Tresorer: Gene Costa i Bertran
Vocal de Patrimoni: Jaume Moya i Plana

Tot seguit l'Assemblea va continuar amb la presentació del Pressupost de cara a l'any 2010, el programa d'Activitats previstes l'any 2010 i els precís i preguntes, i aprovant-se tots els punts previstos de l'ordre del dia.

EN RECORD DE L'ESTEVE CRUANYES, DE L'ARBOÇ

El passat dia 20 de febrer moria a l'Arboç del Penedès, el seu poble nadiu, l'entranyable amic personal i de la nostra entitat Esteve Cruanyes i Oliver. Tenia 84 anys i una gran passió pels llibres i per l'estudi de totes les branques de l'Art, en especial, l'art romànic del Penedès.

Des de la fundació el 1977, va formar part d'aquell mític estol de socis que vam formar els Amics de l'Art Romànic, d'àmbit català però amb seu a Barcelona i, també, des de la nostra fundació, va ser soci dels Amics de l'Art Romànic del Bages, relacionant-se moltíssim amb nosaltres durant molts anys i de manera activa, malgrat la llunyania entre les dues poblacions de Manresa i l'Arboç. Va participar també, entre moltes altres activitats, en la fundació de l'Institut d'Estudis Penedesencs, del qual en va ser directiu dotze anys, i president des de 1990 fins a 1995.

Director tèxtil de professió i autodidacte en les afeccions, deixa un nombrós llegat de publicacions, especialment sobre història, folklore i art de l'Arboç i les seves entitats, i també de temàtica de la comarca. *El llibre de l'Arboç*, publicat el 1974, va ser l'inici d'una extensa llista de treballs entre els quals cal destacar de la nostra dèria medieval els d'*Esglésies romàniques del Penedès* (1980), *Les piques baptismals d'immersió del Penedès i el seu entorn* (1984), conjuntament amb Xavier Virella, i *Esglésies romàniques de les comarques tarragonines* (1990).

Alhora que acompanyem en el sentiment la seva vídua, la senyora Montserrat Ràfols i Raventós, dediquem amb aquest petit escri, el nostre més viu record a la memòria de l'amic i soci, amb el qual vam compartir moltes inquietuts vers aquest Art que tant ens agrada, i el seu mestratge de savi.

Francesc Villegas

Música i Romànic
CICLE DE CONCERTS A TEMPLES ROMÀNICS DEL BAGES

Organitza AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

Col·laboren

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació

 CARDENER

 Diputació de Barcelona | Àrea de Cultura

 Ajuntament de Casalt del Boix

 Ajuntament de Sant Miquel de Sagès

 Ajuntament de Nevís

 Ajuntament de Manresa

Agraïments a la parròquia de la Seu, a la de St. Cugat del Racó, St. Julià de Coaner i St. Pere de Castellfollit. També a www.pergaminum.com

CICLE DE CONCERTS "MÚSICA I ROMÀNIC"

Dissabte 8 de maig a les 20 h, al claustre romànic de la Seu de Manresa

Concert a càrrec de Shiam Sunder: ragues devocionals, música clàssica de l'Índia.

La Basílica de Santa Maria de Manresa (la Seu) és un dels exemples més representatius del gòtic català. La Seu és l'edifici més emblemàtic de Manresa, un temple que es va començar a construir fa gairebé 700 anys damunt l'anterior temple romànic que va quedar petit i del qual encara hi trobem algunes restes. Una d'elles és el portal de Santa Maria, del segle XII que dona accés al claustre. A continuació es troben les dependències que descobreixen l'antic claustre romànic del segle XI, espai on tindrà lloc el concert.

Explicació de la part romànica de l'església a càrrec d'en Francesc Gasol, historiador i geògraf.

Diumenge 23 de maig, a les 18.30 h, a l'església romànica de Sant Cugat del Racó

Concert a càrrec de Quartet d'cor.

Sant Cugat del Racó és el monument més destacat del municipi de Navàs. És una església romànica del segle XI que està molt ben conservada. Situada en un turó enlairat prop del poble de Castelladral.

Visita guiada a càrrec de Montserrat Barniol, historiadora de l'art.

Dissabte 5 de juny a les 18.30 h, a l'església romànica de Sant Julià de Coaner

Concert a càrrec del grup Nadis: ritual del gong; noves sonoritats.

Sant Julià de Coaner és una església força aïllada i que deixa sorprendre el

visitant per la seva espectacularitat. Consagrada l'any 1024, és un edifici romànic pertanyent al municipi de Sant Mateu de Bages. Al costat hi ha una torre, resta d'un antic castell.

Visita guiada a càrrec de Cèsar Favà, historiador de l'art.

Dissabte 23 de juny a les 18.30 h, a l'església romànica de Castellfollit del Boix

Concert de música medieval a càrrec del grup A Chantar.

Sant Pere de Castellfollit és una església romànica situada als afores del municipi de Castellfollit del Boix. Construïda a mitjans del segle XI, conserva l'ornamentació típica del primer romànic.

El temple, la rectoria i el cementiri s'alcen solitaris a l'esplanada superior d'un turó, des d'on hi ha una panoràmica excel·lent del massís de Montserrat.

Visita guiada a càrrec d'en Jaume Moya, arquitecte.

Excursió de tot el dia - 29 de maig

SANT ESTEVE DE PUJOL DE PLANÉS (MONTMAJOR) I AL MONESTIR DE SANT LLORENÇ PROP BAGÀ

Lloc de sortida
Pl. Infants, 9 h, en vehicles particulars.

Inscripcions
Local social dels AARB, als Carlins, els dies dimarts 18, dijous 20 i dimecres 26 de maig de 18 a 20 h.

Programa

Fins a les 11.30 h
Arribada i Acte reivindicatiu a Sant Esteve de Pujol de Planés amb visita a l'església i explicacions.

12.00 h
A la Parròquia de Sant Sadurní de Montmajor, acte cultural d'homenatge a Guillem de Berguedà, que es

farà dins de l'església parroquial i que constarà de:

- 1) Història del personatge guerrer i poeta des del punt de vista històric.
- 2) L'obra poètica de Guillem de Berguedà, a càrrec de Mn. Climent Forner.
- 3) Descobriments d'una placa ceràmica commemorativa de l'acte.
- 4) Entrega de pergamins per a les Entitats organitzadores, i d'una edició especial de Goigs que es repartiran per a tothom.

A les 14 h
Dinar al restaurant Can Parera de l'Espunyola.

A les 16.30 h
Visita guiada al monestir de Sant Llorenç prop Bagà.

Xerrades - abril - maig - juny

LES TARDES DELS CARLINS

Divendres 30 d'abril a les 19 h
"Les Criptes", xerrada a càrrec d'en Jaume Moya, arquitecte.

Dissabte 15 de maig a les 18 h
"La ciutat de Florència, xerrada a càrrec d'en Francesc Gasol, historiador i geògraf.

Divendres 18 de juny a les 19 h
"Activitats de la Comissió de Defensa del Patrimoni de Manresa", a càrrec d'en Jaume Serra, historiador.

Excursió matinal - Diumenge 27 de juny

FI DE CURS A SANTA MARIA DE MATADARS (EL MARQUET) – EL PONT DE VILOMARA

Lloc de sortida
Pl. Infants, 9 h, en autocar.

La sortida inclourà esmorzar en un restaurant de la zona i la visita a l'església de Santa Maria de Matadars.

Inscripcions

Per a Socis dels AARB, a Viatge Masanés a partir del dilluns 7 de juny fins al dimecres 23 de juny.

Foto: Josep Llobet

Presentació d'un llibre - 30 de juny

PRESENTACIÓ LLIBRE SR. XAVIER SITJES i MOLINS

Data
Dimecres 30 de juny a les 20 h.

Lloc
Sala d'Actes de la Biblioteca del Casino de Manresa

Títol del llibre
"Arquitectura Civil Medieval al Bages"

Autor del llibre
Sr. Xavier Sitjes i Molins

Presentació
A càrrec del Sr. Marc Torras, historiador i Director de l'Arxiu Comarcal del Bages

Edició conjunta a càrrec dels Amics de l'Art Romànic del Bages, Centre d'Estudis del Bages i Centre Excursionista de la Comarca de Bages.

Viatge d'estiu - Del 5 al 13 de juliol

VIATGE D'ESTIU A LA SARDENYA (ITÀLIA)

Del 5 al 13 de juliol de 2010, en autocar i en vaixell.

Calendari

5/07. Barcelona-Porto Torres (amb ferri). Vaixell.

6/07. Porto Torres (voltants). L'ALGUER

7/07. Zona Nord de l'Illa de Sardenya. L'ALGUER

8/07. L'Alguer-Travessa Nord-Sud. CAGLIARI

9/07. CAGLIARI-Entorn Occidental.

10/07. CAGLIARI-Ruta circular.

11/07. CAGLIARI-Entorn Oriental.

12/07. CAGLIARI-Travessa Sud-Nord. PORTO TORRES

13/07. Porto Torres-Barcelona-Manresa

Inscripcions

Viatges Masanés de Manresa

Preu: 1.395 euros

Pre-inscripció

Fins al 5 de juny de 2010

AMICS
DE L'ART
ROMÀNIC
DEL BAGES

OBERT A TOTHOM

Els interessats en col·laborar amb la junta d'Amics de l'Art Romànic del Bages us podeu posar en contacte amb qualsevol de les persones de l'actual junta.

SARRIÓ e-mail: sarrio@sarrio.net
Saclosa, 21. MANRESA. Tel. 93 872 79 98

**viatges
masanés**
G.C. 78

Born, 6 - Tel. 93 872 48 88 - 08241 **MANRESA**
Mn. Jacint Verdaguer, 30-32 - 08241 **MANRESA**
Tel. 93 878 41 41
Tacaügraf Garriga, 4 - 08292 **ESPARREGUERA**
Tel. 93 777 70 71
Pilar, 6 - Tel. 93 801 36 67 - 08786 **CAPELLADES**

www.viatgesmasanes.com

márquez

Muralla del Carme, 10-12 - 08240 Manresa
Tel. 93 872 26 44 - Fax 93 872 15 49
www.e-marquez.com

Grifell Pons
aluminis - accessoris - maquinària

Tel. 93 876 11 51
www.grifellpons.com
info@grifellpons.com

AMICS
DE L'ART
ROMÀNIC
DEL BAGES